

1. Bendrosios pastabos:

Dėl ypatingai svarbios siūlomo tilto vietos ne tik Kauno, bet ir nacionaliniu mastu, rekomenduočiau Komisijai prieš nusprendžiant projekto likimą, papildomai apsilankyti santakoje.

1.1 Kritinės pastabos konkurso sąlygų atžvilgiu:

a. Konkurso Sąlygose vizualinių santakos ir senamiesčio apžvalgos taškų atstumai yra uždidinti ir ištęsti. Jų kiekis turėtų būti didesnis. Referuojant į KPD išduotų sąlygų dokumentus (KPD specialųjį apsaugos reglamentą Nr. 2K-135), toks reikalavimas būtų pagrįstas.

b. Transporto analizė – Konkurso sąlygose pateiktas transporto pralaidumo vertinimas yra užsakomasis darbas, kuriuo siekiama pateisinti tilto būtinybę, tačiau, kuriame kelis kartus yra kartojama nuostata, kad to iki galo padaryti neįmanoma dėl vienokių ar kitokių priežasčių. Pateikta ataskaita nėra pasirašyta specialistų – klausimas, kas atsako už teiginius ir kokia komanda prie šio darbo dirbo? Kokia jos narių kvalifikacija? Kas yra atsakingas už ataskaitoje išdėstytus teiginius? Recenzento nuomone ataskaitos išvados nėra savaime pakankamos ir argumentuotos. Taip pat nėra atlikti alternatyvūs skaičiavimai ar urbanistinio gatvių tinklo analizė – space syntax ar kitu alternatyviu metodu, kurie galėtų mokliškai pagrįsti transporto sistemos ir/ar gatvių tinklo naudojimą. Kaune tai galinčių atlikti specialistų yra. Pabrėžtina, kad transporto srautų analizė rodo, kad didelė dalis jo apkrovos tenka piko metu, transporto srautams judant į centrą ir iš jo. Klausimas, ar šis kelionės scenarijus gali būti pakoreguotas naujo tilto atsiradimu? Tikėtina, kad ne, arba ne iš esmės. Argumentai dėl srauto nukrovimo galėtų būti svaresni, jei transporto sprendiniai būtų traktuojami kompleksiskai (šis aspektas ne kartą yra minėtas ir pateiktoje ataskaitje). Tiltų situacija galėtų būti grindžiama rimčiau, jei būtų įvertintas platesnis transporto sistemos kompleksas – aplinkeliai ir naujos gatvės šiaurės – pietų kryptimis, taip pat kitų tiltų jungiančių centrinę dalį, atsiradimas. Be šio konteksto tilto atsiradimo argumentai atrodo savitiksliai, o jo realizavimas be integralaus kompleksinio plano – mažai pagrįstas. Atkreiptinas dėmesys, kad tiltas taip pat nesprendžia tranzitinio transporto problemų, tad jo motyvacija lieka gana lokali. Be to sprendimas jo projektavimui yra grindžiamas akcentuojant bei vertinant galimą miesto plėtrą, planuotą dar sovietmečiu, tačiau remiantis statistika, Kaunas yra besitraukiantis miestas, kuriame mažėja gyventojų. Ir jei šis argumentas gali būti ne esminis, tai demografiniai tyrimai ir jų rezultatų santykis su transporto sistema turėtų būti vertinamas kompleksiskai.

c. Konkurso sąlygose suformuoti kvalifikaciniai reikalavimai specialistams yra nepakankami. Juose nėra reikalaujamas kvalifikuoto KPD specialisto dalyvavimo projektavimo procese. Įvertinus tai, kad projektuojamas tiltas yra šalia senamiesčio vizualinio poveikio pazonės, ši sąlyga turėtų būti tikslinama. Atkreiptinas dėmesys, kad Nemuno ir Neries santaka yra nacionalinio, ne municipalinio lygmens gamtinio karkaso vertybė, kuri yra tiesiogiai susijusi su Kauno senamiesčio miestovaizdžiu ir kraštovaizdžiu, ne kartą aktualizuotu anksčiau skirtinguose moksliniuose darbuose. Tai esminė Kauno senamiesčio gamtinio karkaso ir kraštovaizdžio tapatybės savybė. KPD kultūros vertybių registre pateikta vizualinio poveikio pazonės riba yra koreguota, ir manytina buvo pritaikyta šiam tilto sprendiniui atsirasti.

d. Recenzento nuomone šioje vietoje tiltas yra negalimas dėl per ne lyg didelės įtakos vietos kraštovaizdžiui, miestovaizdžio perspektyvoms ir panoramoms bei kultūros vertybių gretimybėms.

2. Pasiūlymų tipologija:

2.1 Santykio su urbanistiniu, kraštovaizdžio, gamtinio ir kultūros vertybių konteksto atžvilgiu visi projektiniai pasiūlymai skirstomi į du esminius pogrupius:

a. Akcentiniai – kraštovaizdyje dominuojantys tilto sprendiniai, formuojantys stiprų naująjį vietoženklį, su skirtinga (didesne arba mažesne) vizualine įtaka aplinkai. Manytina, kad šio pogrupio darbai vertintini kaip netinkami.

b. Nuosaikūs – įmanomai minimizuojantys vizualinę įtaką urbanistiniam, miestovaizdžio, kraštovaizdžio bei kultūros vertybinių kontekstams. Architektūrinėmis, kompozicinėmis priemonėmis siekiantys daryti kuo mažiau įtakos;

2.2. Pagal funkcines savybes ir pasiūlymus galimi tokie projektinių pasiūlymų tipai:

a. Monofunkciniai – akcentuojantys pirminę tilto kaip transporto jungties paskirtį, kitoms paskirtims skiriant mažiau dėmesio arba jas ignoruojant.

b. Polifunkciniai – sprendiniai akcentuojantys papildomas tilto funkcijas, kuriuose daugiau arba mažiau išplėtos viešosios erdvės savybės ir funkcijos;

Pastarasis (b) tipas turi stiprų lokalaus pobūdžio atraktoariaus potencialą ir gali būti traktuojamas kaip papildoma priemonė socialiniam patrauklumui, tačiau pėsčiųjų ir dviračių judėjimo srautų programavimas turi būti grindžiamas skaičiavimais. O numatoma tilto dislokacija jų atžvilgiu nėra aiškiau argumentuota. Pabrėžtina, kad (b) tipas yra ženkliai pranašesnis.

2.2 Architektūrinės idėjos atžvilgiu darbai skirtni į tokius pogrupius:

a. *Metaforiški*, kur teksto ar poetinės metaforos pagalba užkoduojamas meninis – architektūrinis sprendinys, atskleidžiant jo idėjinį turinį ar sumanymą.

b. *Kontekstiški*, kur architektūrinė idėja grindžiama santykiu su kontekstu ir skirtingu jo interpretavimu.

c. Architektūrinė- meninė idėja *neišreikšta* (arba jos nėra), sumanymas grindžiamas grynai *Inžinieriniais* – konstrukciniais argumentais;

Nei a, nei b tipologinių savybių buvimas projekte dar nelemia jo idėjos įtaigumo ir/ar meninės vertės. Tai gali būti stipri pagalbinė priemonė, kurios pagalba būtų paaiškinamas sumanymas. Tačiau jos nebuvimas indikuoja sprendinio meninio turinio ribotumą ir/ ar stoką.

2.3. Konstrukcijų požiūriu darbai skirstytini į:

a. Racionalius, pagrįsti, logiški socioekonominiais ir kitais svariais bei objektyviais argumentais;

b. Iracionalius, kur sprendiniai prieštarauja esminei tilto logikai.

Abi savybės gali būti pagrindžiamos platesniu kontekstu ar menine idėja, kuri gali būti nulemta svarbesnių nei grynai utilitarūs kriterijų. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad aukštos kokybės meninei architektūrinei kūryba paprastai yra būdinga motyvuota racionalumo ir iracionalumo pusiausvyra.

3. Perfrazuojant ir sukoncentruojant dėmesį, konkurse keliamus klausimus būtų galima apibendrinti taip:

JEI TILTAS TURI ATSIRASTI ŠIOJE APLINKOJE (kas kelia labai rimtų abejonių), TAI KAIP JĮ PASTATYTI TOKIU BŪDU, KAD

(a) JIS DARYTŲ MINIMALIĄ ĮTAKĄ VIETOS KRAŠTOVAIZDŽIUI, KAUNO SENAMIESČIO MIESTOVAIZDŽIUI IR TUO PAT METU

(b) PAPILDYTŲ VIETOS TAPATYBĘ BEI

(c) KURTŲ ERDVĖS PRIDĖTINĘ VERTĘ?

Labai tikėtina, kad tai yra nešgyvendinamas uždavinys.

4. Trumpa apžvalga ir komentarai pristatymui žodžiu:

“ARC”.

Projektą galima apibūdinti kaip netikėtą sprendinį. Jame bandoma motyvuoti meninį – emocinį tilto pradą. Projekte siekiama stipraus vietoženklis kompoziciškai išvystyto horizontalia kryptimi, tačiau pasiūlymas balansuoja ant iracionalumo ribos. Motyvuojant projektą stipriai akcentuojamas emocinis santykis su Kauno kraštovaizdžiu ir miestovaizdžiu bei upių santakos vizualinėmis vertybėmis. Jam daro įtaką upių santakos įtampa ir autoriai pasiūlymu stengiasi kaip įmanoma labiau nuo jos atsitraukti. Tai lemia ir iracionalią tilto plano struktūrą, kuri stipriai prieštarauja prigimtinėi jo logikai. Apžvalgos aikštelė – regykla sprendžiama kaip vieta (mazgas) krante. Pateiktas aiškinamasis raštas – telegrafiskai trumpas, pasiūlymo sprendiniai pakomentuoti tik iš esmės – bendrai. Konstrukciškai abejotinas sprendinys dėl didelio kiekio atramų vandenyje ir išilginto įveikiamo kelio ilgio.

Darbas metaforiškas, iracionalaus, nors ir kontekstualiai motyvuoto plano, nuosaičius konteksto atžvilgiu, monofunkciškas.

“BURĖS SANTAKOJE”.

Siūlomas tiltas – aiškiai išsiskiriantis inžinierinis statinys – dominantė. Santykiui su urbanistine, kraštovaizdžio ir gamtine aplinka pasirinktas – kontrasto principas ir naujojo vietoženklis formavimo kelias. Santykio su kraštovaizdžiu ir urbanistine kultūros vertybių aplinka – realiai projektas beveik nesprendžia. Jame pateikta metafora neturi nieko bendro su architektūrine idėja, ji labiau išreiškia ir aktualizuoja funkcijos laivybai svarbą. Sprendinys pagrįstas inžinieriniais - konstrukciniais, ir menkiau – kultūriniais vertybiniais argumentais. Jame deklaruojama minimalios invazijos į vandenį nuostata, būdinga tiltams, kas įtakoja konstrukcinės schemos pasirinkimą. Tiltas sprendžiamas integraliai su lokalia viešąja erdve ir dviračių takais. – elementas, didinantis patrauklumą, kuris yra apžvalgos aikštelė. Sprendinys konstrukciškai – aiškus ir

logiškas.

Darbas metaforiškas tik formaliai, racionalus, akcentinis konteksto atžvilgiu, turi polifunkciškumo bruožų.

“Y8”.

Šis projektinis pasiūlymas gali būti laikomas tradicinio arkinio tilto modernia parafraze. Architektūrinė idėja yra bandoma pagrįsti gana formalia analogija bei metafora: (1) gamtiniu kontekstu ir upių Santakos morfologija “Y” raidės forma, ir (2) metafora, kur tiltas suvokiamas kaip judėjimo ir/ar jungties begalybė. Tačiau iš esmės pasiūlytas projektas yra labiau techninio – technologinio pobūdžio. Jis santykio su urbanistine, kraštovaizdžio ir kultūros vertybių aplinka sprendiniais neakcentuoja. Apžvalgos aikštelės pasiūlymas nėra ypatingai detalizuojamas, tačiau lokalizuotas rytinėje tilto pusėje. Pateiktame pasiūlyme trūksta grafinių žymėjimų paaiškinimų bei eksplikacijų, medžiagą suprasti gana sunku. Aplinkos analizės kokybė ir argumentai – menki. Darbas – akcentinis konteksto atžvilgiu (dominantė), metaforiškas lokaliai, racionalus, turi polifunkciškumo bruožų.

“IŠ LĖTO LEIDŽIASI SAULĖ”

Projekte pateiktas metaforos kodas nėra iki galo atskleistas, tačiau esminė jo logika – perskaitoma. Ekspresyvios architektūrinės raiškos pasiūlymas, idėjiškai motyvuotas integralumo su gamtine ir urbanistine aplinka nuostatomis, tačiau vizualiai intensyvus ir gana sudėtingas (sukompliciuotas) sprendinys. Išvystytas funkcinis santykis su tolimesne rekreacine aplinka ir jungčių kiekis bei pobūdis labai komplikuoja šį pasiūlymą konstrukciniu požiūriu. Jame iš esmės formuojami du tiltai – automobilių transport ir pėsčiųjų bei dviračių. Ši srautų funkcinio atskirimo idėja – iš esmės logiška, tačiau erdvinis tokio atskirimo ir apžvalgos aikštelės organizavimo sprendinys – logiška nemotyvuotas. Pasiūlyme svarbi regykla patraukiama už tilto, tokiu būdu transporto tilto dalis tampa vizualine tarša Kauno senamiesčio kryptimi. Jame dėmesys sutelkiamas į vakarinę pusę, kur “iš lėto leidžiasi saulė”. Tokiu atveju sprendinys savo menine metafora ir kontekstualumo argumentais tėra formalus savo geometrija ir konceptualiai prieštaringas. Plane “reguodamas” į santakos morfologiją jis erdvine ir funkcinė organizacija tai paneigia. Konstrukciniu požiūriu pasiūlytas sprendinys – labai eskiziškas (konstrukcijų storai ir gabaritai atrodo nerealiūs), bet tuo pačiu labai komplikutas.

Darbas turi kontekstualumo požymių, bet savo architektūrine raiška – akcentinis, metaforiškas, turi iracionalumo, funkcijos – aiškiai atskirtos.

“JUNGTIS SU GAMTA 100”

Urbanistinio ir kraštovaizdžio konteksto, architektūros ir konstrukcijos kriterijų balansą pasiūlantis sprendinys, kuriame sukuriama įdomi polifunkcijos ir tilto meninė intriga. Vizualinį poveikį siekiantis minimizuoti projektinis pasiūlymas, apjungia Veccio tradicinio viduramžių tilto prototipo, moderniosios transporto jungties bei parko viešosios erdvės idėjas. Pasiūlymas – inovatyvus techniniu, technologiniu ir funkcinu požiūriais. Projekte tinkamai akcentuojamas gamtinis ir kultūrinis pradai, tinkamai atskirti srautai, sukuriant pridėtinę vertę viešajai erdvei. Pasiūlymas – stipriai detalizuotas ir nuodugnus. Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad pasiūlyme pateikto sprendinio funkcinio panaudojimo galimybės priklauso nuo generuojamų pėsčiųjų ir dviračių srautų, kurie šiuo atveju turėtų būti labai intensyvūs. Reali šių srautų situacija kol kas nėra sumodeliuota ir aiški, o atstumai nuo pagrindinių urbanistinių atraktorių tokio intensyvumo tikėtis neleidžia. Taip pat pasiūlytas labai įdomus polifunkciškas “vidaus” viešosios apžvalgos aikštelės erdvės sprendimas jį apjungiant su statinio konstrukciniais elementais (atramomis). Tačiau šiuo atveju šis sprendinys stokoja patrauklumą užtikrinančių papildomų funkcijų – argumentų dėl ko didelis pėsčiųjų ir dviratinkų srautas būtų pritraukiamas į šią vietą.

Pasiūlymas yra kontekstualus, architektūrine raiška – nuosaikus, architektūrinė idėja išreikšta, racionalus ir polifunkciškas.

“K”

Projektiniame pasiūlyme atlikta nuodugni aplinkos ir objekto vizualinio santykio analizė. Siūlomas sprendinys – nuosaikios architektūros, funkciškai atskiriantis automobilių ir pėsčiųjų bei dviračių srautus. Funkcionalumo ir racionalumo pradai aiškiai dominuoja šiame pasiūlyme, kur apžvalgos aikštelė – funkciškai neplėtojama, joje nesiekiami sukurti jokių funkcinių papildinių ar kitų atraktyvumą didinančių elementų. Pėsčiųjų ir dviračių tilto dalis (arba atskirti tiltai) tampa lokaliu atraktorium ir identifikatorium sprendime. Pasiūlymas - komplikutos morfologijos ir konstrukcijos – išplėtotą atramų sistema po tiltu didina jo vizualinę įtaką aplinkai. Projektas turi dekonstruktyvistinės architektūros įvaizdžio elementų. Jame tilto atramų ir jo santykio su vandeniu bei žemės horizontale sprendinys atrodo nesuvaldytas. Architektūrinė idėja išreikšta

dvigubu “K” kodu – a. siekiu susieti tilto erdvinį sprendinį su “K-Kėdainių” pavadinimu, b. Tilto erdvinę morfologiją susieti su aplinkos rekreacinių erdvių sistema. Tad šis kūrinys savo architektūrinio sumanymo ir metaforos lygmenyje turi “dvigubo kodavimo” bruožų.

Pasiūlymas turi kontekstualumo savybių, jo architektūrine raiška – intensyvi horizontalė. Sprendinys - iš esmės racionalus, monofunkciškas.

“SANTAKA”

Projektu siekiama minimizuotos vizualines įtakos miestovaizdžio ir kraštovaizdžio kontekstams, naudojant modifikuotą ir išvystytą tradicinę arkinio tilto struktūrą. Projektiniame pasiūlyme labai aiškiai pagrįsta konstrukcinė statinio logika, jai siekiama suteikti ženkliskumo ir išskirtinumo, bet tuo pačiu siekiama mažinti vizualinį poveikį aplinkai. Pasiūlyme atsižvelgus į miestovaizdžio ypatybes organizuojama vieša erdvė prietiltyje – apžvalgos aikštelės (biejose tilto pusėse), kurios tarpusavyje yra nesusietos.

Šiame projekte architektūrinė idėja bandoma grįsti kontekstualumu, tačiau joje aiškiai dominuoja inžinierinė prieiga. Projektinis pasiūlymas yra racionalaus ir pagrįstas. Turi polifunkciškumo bruožų, tačiau savo poveikiu yra akcentinis.

Atkreiptinas dėmesys – PASIŪLYMAS PAŽEIDĖ KONFIDENCIALUMO REIKALAVIMUS, jo aiškinamajame rašte pdf faile liko autoriaus tapatybės įrašas – Jonas Audejaitis.

“SANTAKOS TILTAS”

Minimalios įtakos aplinkai siekiantis pasiūlymas, traktuojantis tiltą kaip multifunkcinį objektą su aiškiai išreikštu vidaus atraktorium – lokalia vieša erdve – regykla. Įdomios konstrukcinės logikos, inovatyvaus minimalistinio įvaizdžio ir tuo pačiu meniškai raiškios struktūros pasiūlymas. Tačiau vienos atramos sprendinys jame atrodo abejotinas, bet įmanomas net ir laivybos aspektu, tikėtina “ledlaužio” morfologija keistųsi detalizuojant projektą. Taip pat kūrinio meninės raiškos aspektu ši atraminė dalis disonuoja su jo visuma. Projekte pasiūlytas ypatingas tilto konstrukcijos skerspjuvis, pagrįstas ne tik erdvės socialumo reikalavimais, bet ir principiniais konstrukciniais skaičiavimais. Architektūrinė idėja apibūdinama kontekstiniais argumentais ir yra argumentuota.

Darbas turi kontekstualumo požymių. Architektūrine raiška – nuosaikus, konstrukcija - racionali, turi aiškių polifunkciškumo bruožų.

“SANTYKIS”

Ypatingai išvystytos architektūrinės ekspresijos pasiūlymas, akcentuojantis gamtinės kraštovaizdžio elementų struktūros erdvinius santykius bei jungtis, tačiau stipriai ignoruojantis kultūrinio kraštovaizdžio savybes aplinkoje. Išplėtos rekreacinės tilto funkcijos ir jų ekstensyvus pobūdis krantų atžvilgiu sprendinį daro iracionaliu ir beveik neįgyvendinamu. Urbanistinio integralumo aspektu pasiūlymas ignoruoja aplinkinės teritorijos raidos programą ir siūlo šiuo metu urbanizacijai priskirtas pakrantes dedikuoti parko viešosioms erdvėms. Santykis su miestovaizdžio, kraštovaizdžio ir kultūrinių vertybių aplinka – pagrįstas labai menkai. Savo architektūrine raiška – savitikslis pasiūlymas su aiškiais mastelio neatitikimo bei nesantykio problemomis. Architektūrinė idėja ir rezultatas gali būti perskaitomas kaip sarkastiška priešara. Konstrukcinio požiūriu – labia sudėtingas. Labai išplėtotas persiklojančių pėsčiųjų, dviratininkų ir automobilių srautų sistema. Darbas nekontekstualus, iracionalus, akcentinis konteksto atžvilgiu ir disonuojantis su juo, turi polifunkciškumo bruožų.

“NEMUNO VARTAI Į MIESTĄ”

Naująjį vietoženklį siūlantis projektinis pasiūlymas, kuris yra grindžiamas labiau techniniais konstrukciniais ir mažiau vertybiniais argumentais. Vizualinė sprendinio ekspresija yra motyvuota vartų architektūrinės idėjos metafora, kuri šiame kontekste yra per ne lyg susvarbinta. Tilto įvaizdis formuojamas toks, lyg Kaunas būtų pasaulinės reikšmės uostas, o tiltas formuotų įeigą į miestą. Projektinis pasiūlymas siūlo formuoti tiltą kaip naująjį akcentinį vietoženklį, kuris daro labai didelę įtaką kraštovaizdžio aplinkai. Projekte siūloma išplėtoti rekreacinę infrastruktūrą gretimybėse ir įrengti apžvalginį keltą, naują prieplauką ir pan. Jame matyti padidintas dėmesys aplinkoje siūlomiems patraukliems infrastruktūros objektams. Konstrukcinis sprendinys – logiškas. Nors projekte rodomas minimalus vizualinis vantinės konstrukcijos poveikis, tačiau, kaip rodo pavyzdžiai, realiai jis būna kur kas didesnis.

Siūlomas sprendinys – akcentinis ir dominuojantis, racionalus, iš esmės monofunkciškas.

UPIŲ VERPSTĖS

Didelio vizualinio poveikio aplinkai sprendinys, pagal kurį formuojami keli išdidinto mastelio atraminiai elementai, o tiltas pakabinamas vantinių konstrukcijų pagalba. Pasiūlyme tiltas - iš esmės dominuojantis konteksto atžvilgiu. Projekte matyti pastangos aiškiai minimizuoti vizualinį vantinės konstrukcijos poveikį, kas tikrovėje sunkiai įgyvendinama. Architektūrinis idėjos pagrindimas, nors ir išplėtotas, tačiau su tilto morfologija tiesiogiai nesusietas. Siūlomos simbolinės metaforos erdviniam sprendime yra beveik neperskaitomas, ir, matyt, lieka autorių asmeninės interpretacijos lygmenyje. Pasiūlymo konstrukcinė logika – pagrįsta.

Darbas akcentinis, disonuojantis su kontekstu, racionalus, monofunkciškas.

5. Kitos pastabos:

Urbanistinio integralumo kriterijaus galėtų būti išaiškinimas trejopai.

- a. Objekto santykis su kraštovaizdžiu ir gamtiniu karkasu (jo elementais). Aspektas svarbus, nes įtakoja urbanistinio audinio sanklodą, lokaciją ir pobūdį.
- b. Objekto santykis su miestovaizdžiu (panoramomis ir perspektyvomis) bei nekilnojamosiomis kultūros vertybėmis.
- c. Objekto santykis su esamu ir planuojamu miesto audiniu, atsakant į klausimą, ar jo buvimas užkerta/ įgalina tolimesnę ir trumpalaikę urbanistinio audinio raidą.

Tomas Grunskis
2017m. gruodžio 4,5d.

.....